

የቅዱሳን አምላክ በቅድስናው ቀድሶ። በከጋሊነቱ ከመከራ ሥጋና ከመከራ ነፍስ ጠብቆ። በጤንነት ለዚህች ዕለትና ሰዓት ያበቃን ልዑላ ባህርይ አምላካችን እግዚአብሔር፤ በእኛ በልጆቹ አንደበት የተመሰገነ ይሁን። የሐዋርያትን ገድልና ታሪክ በአጭሩ በምናቀርብበት በዚህ ዓምድ፤ በሐዋርያት ዝርዝር ውስጥ የመጨረሻውን ቦታ ይዞ የሚገኘውን የቅዱስ ማትያስን ታሪክ ይዘንላችሁ ቀርበናልና፤ ምሥጢሩን ጥበቡን ለሊቃውንት የገለጸ አምላክ ለእኛም ይገልጻልን ዘንድ ቅዱስ ፈቃዱ ይሁንልን።

በቅዱስ ሐዋርያት ክፍል ፩ ቁጥር ፲፩ ገጽ ፩፻፲፬ ላይ አንደተ ገለጸው፤ ማትያስ ማለት ፀሐይ ማለት ነው። አንድም ማትያን ማለት ምትክ ማለት ነው። ይኸውም ጌታን አሳልፎ ለ፱ ብር በመሸጥ በፍቅረ ነዋይ ክብሩን በመለወጥ፤ ራሱን ባቃለለውና በመጨረሻም በገዛ እጁ ታንቆ በሞተው በአስቆሮቱ ይሁዳ ምትክ የተሾመ ሐዋርያ ነው። (ሐዋ. ፩፡፲፩-፳፮)።

አስቀድሞ ቁጥሩ ከለባ ሁለቱ አርድአተ ክርስቶስ አንደነበር የቤተክርስቲያን ታሪክ ጸሐፊ አውሳብዮስ መስክርአል። በሐዋርያት ሥራ ላይ አንደተገለጸው ከዮሐንስ ጥምቀት ጀምሮ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በወጣበት በገባበት ሁሉ ከሐዋርያት ጋር አብረው ይከተሉ ከነበሩት ሰዎች አንዱ ማትያስ ነበር።

የትንሣኤው ምስክር ሊሆኑ ከሚገባቸው አንዱ የነበረው የአስቆሮቱ ይሁዳ፤ ጌታን ከደ ከሐዋርያት ማኅበር በመለየቱ በምትኩ ሌላ ሐዋርያ መተካት አስፈላጊ ስለሆነ። መቶ ሃያ ቤተሰብ በአንድ ላይ ተሰብስበው በነበሩበት ጊዜ ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ ንግግር አድርጎ ፲፪ኛ ሰው ለመምረጥ ተሰማመ። ምርጫውም በዕጣ አንዲሆን ተወሰነ። በዚህን ጊዜ በደግነታቸው የታወቁትን "ወአቆሙ ክልኢተ ዮሴፍሃ ዘተሰምየ በርናባስ ዘይ ብልም ኢየሱስጦስ ወማትያስሃ" በአንድ ልሳን ኢየሱስጦስ የሚሉት በርናባስ የተባለ ዮሴፍንና ማትያስን ሁለቱን መርጠው በፊታቸው አቁመዋቸዋል። ዕጣውም በማትያስ ላይ ወጣ። (የሐዋ ፩፡፳፫)

በሐዋርያት ሥራ ፩፡፳፮ እንደተገለጸው ሐዋርያትን ሁለቱን አጣ ያጣጡበት ምክንያት የበቃውና ያልበቃውን የማያውቁ ሆነው አይደለም። በአእምሮ ያልበሰሉ፣ የሐዋርያትን ማዕረግ ያላወቁ፣ በሰው ሰውኛ ሥርዓት ተዘምዶተ ሥጋ በኅራቸው ነው፤ ከአክሌ ይልቅ ለአክሌ አድልተው የመረጡት በማለት አንዳይሳሳቱ ወይም መማለጃ በልተው

ዜና ሐዋርያት

ሐዋርያው ቅዱስ ማትያስ

በዲ/ጋይላ ጊካኤል ጌታሁን

ይሆናል ብለው አንዳይሰናከሉ ምዕ መናንን ለማሳወቅ ሲሆን በሌላ በኩል ሥርዓት መሥራታቸው ነው። ይኸውም ለመንፈሳዊ ሹመት የበቁ ሁለት ሰዎች ቢገኙ፣ በምርጫ እኩል ድምጽ ቢያገኙ ጸሎት ተደርጎ በእጣ መምረጥ እንደሚገባ ለአብነት እንዲሆን ነው።

በተጨማሪም ዕጣው ለማትያስ ወጣለት፣ ወጣበትም ተብሏል። ይኸውም ወጣለት ቢሉ ሞጋ የሚያገኝ በት ስለሆነ ይኸውም መንፈሳዊ እሴት ነው። ለሐዋርያት የበቁ፣ በሐዋርያት ግብር ላሉ ከእግዚአብሔር የሚሰጥ ፍጹም ክብር ነው። ዕጣው ወጣበት ተብሏል በሐዋርያት አገልግሎቱ ከኢ አማንያን መከራ የሚቀበልበት ስለሆነ፣ የማትያስ ምርጫ ጌታ ከአረገ በኋላ ስለሆነ፤ በወንጌላውያኑ ውስጥ ተጠቅሶ አይገኝም። በአዲስ ኪዳን ውስጥ ለእርሱ ብቸኛ ምስክር የሆነው ሉቃስ የጻፈው የሐዋርያት ሥራ ብቻ ነው።

የቤተክርስቲያን ታሪክ አንደ ሚያስረዳው ሐዋርያው ማትያስ በይሁዳ፣ በሰማርያ፣ በግብጽ በቀጶይ ቅዱስ በነቢያ አንዲሁም በኢትዮጵያ አስተምርኳል። በኢትዮጵያም ስለ ማስተማሩ በፈረንሳዊው ሊቅ በሞሬ የመጀመሪያው መጽሐፍ ገጽ ፲፻፲፮ የተገለጸ ሲሆን ቃሉም " በኢትዮጵያ ንጉሥ ሰጥታ /አካጥታ/ ስመ መንግሥቱ ጽንፈ አርዕድ ዘመን በአርባ ዓመተ ምሕረት ከሐዋርያት ስድስቱ መጥተው ኢትዮጵያን ወንጌል አስተምረዋል እነሱም ፩ኛ ቅዱስ ማቴዎስ ፪ኛ ቅዱስ ማትያስ ፫ኛ ቅዱስ ቶማስ ፬ኛ ቅዱስ ያዕቆብ ወልደ አልፍዮስ ፭ኛ ቅዱስ ስምዖን ቀንናዊ በኋላ ናትናኤል የተባለው ፮ኛ ቅዱስ በርቶሎሜዎስ ናቸው።" (ሐዋ. ፩፡፳)

መጋቢት ፳ ቀን የሚነበበው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን ስንክሳር የሚከተለውን ይተርካል። አንደ ሐዋርያው አንደ አንድርያስ ማትያስም ወንጌልን ለማስተማር በሄደ ጊዜ ሰውን በሚበሉ አሕዛብ እጅ ወደቀ። እነርሱም ለጊዜው በእስር ቤት አስቀምጠውት ነበር። እግዚአብሔር ጎርፍ ሰዶ እስር ቤቱን አፈራረሰው። ማዕበሉም ሕዝቡን

እስከአንገታቸው ዋጣቸው። በዚህ ጊዜ ሕዝቡ ማዕበሉ እንዲመለስላቸውና እንዲያጠምቃቸው ለመነት። እርሱም አስተምሮ በወንጌል አሳምኖ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም የክርስትናን ጥምቀት አጠመቃቸው ይላል።

በተመሳሳይ ሁኔታ በገድላ ሐዋርያት እንደተገለጠው የማትያስ ሀገረ ስብከት "በላዕተ ሰብእ" የሚባሉ ሰዎች ወደሚሩበት ሀገር ነው። ይህ ሀገር እስኩቴስ(ሩስያ) ሳይሆን እንደ ማይቀርና አውሳብዮስ በቤተክርስቲያን ታሪክ መጽሐፉ ይህ ቦታ በጥንቱ ዓለም አጠራር በርባርስ ይባል የነበረው ቦታ መሆኑን ሲገልጽ ዜና አይሁድን የጻፈው ዮሴፍ ወልደኮርዮን ደግሞ የበርባርስ/እስኩቴስ/ ሰዎች በዚያ ዘመን ጨካኞችና ከአራዊት ያልተሻሉ አረመኔዎች እንደነበሩ ገልጦአል።

ይህ ሐዋርያ በዚህ ሀገር ሲያስተምር፤ እነዚህ ሰዎች ያዙትና ዓይኑን አውጥተው እንደ እንሰሳ ሃር ያበሉት ጀመር። ምክንያቱም የዚህ ሀገር ሰዎች ሰውን ከመብላታቸው በፊት ዓይኑን አጥፍተው ለ፵ ቀናት ያህል ሃር ማለላት ልማዳቸው ስለነበር ነው።

ቅዱስ ማትያስ ለ፵ ቀናት በእስር ቤት ተቀመጠ። እግዚአብሔርም ጽናቱን ስለሰጠው ያቀረቡለትን ሃር ሳይሰላ በጸም በጸሎት በዝማሬ አሳለፈው።

በአርባኛውም ቀን ማትያስ ሣሩን ከፊቱ ከምሮ ሲዘምር፤ ቅዱስ አንድርያስ ከእግዚአብሔር ተልኮ በእስር ቤቱ በር ገባ። በደስታና በናፍቆት መንፈሳዊ ሰላምታ ከተለዋወጡ በኋላ፤ "አንደበገኝ በተከላምቸ መካከል አልካ ችጋሉ የሚለው ቃል ላራ በአንተ ተፈጸመ" ሲል የወንጌልን ቃል አስታወለው። ከእስር ቤትም ይዞት ወጣ አብረውት በዚያ ታሥረው የነበሩ ፪፻፳፫ ሰዎችም በነሱ ትምህርትና ባሣዩት ተአምራት አምነው ተጠምቀው ከእስር ቤት ወጡ የሀገሪቱ ሰዎችም አመኑ ይላል። በስንክሣሩ ላይ የተጻፈለት አርኬ የተባለ አጭር ግጥም እንዲህ ይላል፤

ሰላም አብል ዘተጋርየ ወተፈጻሪ፤ ሆንተ ይሁዳ ይተላቱ ምስላ ሐዋርያት ገብረ፤ ከዊና ማትያስ በላዕለ እኩያን ጌረ፤ ሥጋሁ ቅዱስ ሲሰጥሙ ወደሞ ከቡረ፤ ተውላጠ ሴሰይዎ ሉቱ ከመ ሳህም ግዕረ።

ትርጉም
ቅዱስ ማትያስ በክፉዎች ዘንድ ደግ ሆኖ፤ በይሁዳ ምትክ በሐዋርያት ስለተመረጠ ሰላም አላለሁ፤
ወደ ገጽ ፲፮ ዞራል

ሠ) በስማቸው በመጠራት

ቅዱሳን ሐዋርያት የቤተክርስቲያን መሠረት የክርስቲና እምነት ፋና ወገዎች በመሆናቸው ዘወትር ሊታሰቡ ይገባል። በመሆኑም በክርስቲያኖች ዘንድ ክርስትና ከተነሱበት ዕለት ጀምሮና በሐዋርያት ወንበር የሚሾሙ ጳጳሳትን በሐዋርያትና በሌሎችም ቅዱሳን ስም መሰየም ትውፊታችን ነው። (ዮሐ.፩፡፵፩-፵፫፤ ማቴ.፲፮፤ ማር.፲፯፤ ሉቃ.፯፤ ማቴ. ሥራ ፱፡፲፫፤ ፱)

ረ) ሥዕላቸውን በማክበር

ከጥንቱ የካታኮምብ (ግበግምድር) ቤተክርስቲያን ጀምሮ በቅዱሳን ሐዋርያት ሥዕል ለሥርዓተ እምልኮ (ለጸሎት፣ ለምልጻ፣ ለምስጋና) መጠቀም የቤተክርስቲያን ሥርዓት ነው። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ እስከዛሬ ድረስ ቅዱሳን ሐዋርያት ሥዕል በየአጥቢያ ቤተክርስቲያኑ ይገኛል። ምዕመናንም አስቀድመው የልብሳቸውን ዘርፍ እየነኩ በጥላቸው ላይ እየተኙ ይፈወሱ እንደነበሩት ሁሉ (ዮሐ.፩፡፲፮፤ ማቴ.፲፱፤ ማር.፲፱) ዛሬም ሥዕላቸውን እየዳሰሱ ድህነተ ሥጋ ድህነተ ነፍስ ያገኙበታል።

ሰ) በአማላጅነታቸው በመታመን

የቅዱሳን አማላጅነት በቅዱሳት መጻሕፍት ትምህርትና በቤተክርስቲያን ታሪክ በልዩ ልዩ ቦታዎች ተገልጦ ይገኛል። በዚህም መሠረት የቅዱሳን ሐዋርያት አማላጅነትም ከመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች ጀምሮ የታወቀ የታመነም ነው። ከቅዱሳት መጻሕፍት በተጨማሪም በሮማ መንግሥት ጭካኔ የተነሳ በግበግ ምድር ለመኖር የተገደዱት ጥንታዊያን ክርስቲያኖች "ጳውሎስና ጴጥሮስ ሆይ ድል እናገኝ ዘንድ ጸልዩልን" ብለው የተናገሩት ተገኝተዋል። (Dictionary of saints.P.8)

የቅዱሳን ሐዋርያት አማላጅነት በሐዳስ ኪዳን ግልጽ በሆነና በማያሻማ ሁኔታ ተገልጿል። ለምሳሌ ከነናዊቷ ሴት ልጅ በክፉ ጋኔን ተይዛ ብትሰቃይባት ወይ ጌታችን እየሱስ ክርስቶስ ሄዳ ጌታ ሆይ የዳዊት ልጅ ማረኝ እያለች ስትከተለው፤ ጨኸ ቷን እንዳልሰማ መሰሎ አንዳች ሳይመልስላት ሄደ። በዚህ ጊዜ ደቀመዛሙርቱ ቀርበው በኋላችን ትራጫ ለችና አስናብታት እያሉ ለመኑት። እርሷም በትህትናዋ፣ በጽኑ ሃይማኖቷና በትእምርቷ፤ ቅዱሳኑ ተጨነቀላትና ጨኸቷን ወደ ጌታችን አሳለቡላት። አስናብታት (እዘንላት) በማለት ስለ አማላጅነትም የታመመችው ልጅ ተፈወሰች። (ማቴ.፲፮፤ ማር.፲፱፤ ሉቃ.፳፯)

ከመጀመሪያም ዘም ብሎአት መሄዱ የሐዋርያትን አማላጅነት ሊያስተምርባትና የንጉሥ ክርስቶስ ባለግሎቶች ግዳጅ ፈጻሚዎች መሆናቸውን ሊገልጽ ፈልጎ እንጂ፤ ጆሮን የሰራ እምላክ የማይሰማ ሆኖ አይደለም። ልብ ያሰበውን ኩላሊት ያመላለሰውን ሁሉ ያውቃል። ስለዚህም አስረጂ ቅዱስ ዳዊት አንተ ተአምር ኩሎ ገሊና ልብዩ እምርሐቅ "የልቡናዬን ሐሳብ ሁሉ ሳይታሰብ አስቀድሞ አንተ ታውቀዋለሁ።" በማለት ገልጿል። (መዝ.፲፱፫፤ ፩)

በተዘጋ ቤት ውስጥ በር ሳይከፈት ገብቶ ሰላም ለሁላችሁ

ይሁን በማለት ለደቀመዛሙርቱ መገለጹም፤ ለባህርያዊ ጥበቡ ወሰን የለለው ሁሉን የሚያውቅ፣ ሁሉም ቦታ የሚገኝ፣ ሁሉን የሚቻል፣ ተራራ የማይጋርደው፣ መቃብር የማይወስነው፣ የሐግና የሥርዓት፣ የውስጥና የአፍኦት የግዙፋኑና የረቂቃኑ ፍጥረታት ሁሉ እምላክ መሆኑን ያመለክታል።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም በጆኖ ቅር፩፡፲፯-፩፩ በጻፈው መልዕክቱ "ነገር ግን ሁሉም በክርስቶስ ወደርሱ ከአቀረቡን ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው፤ የዕርቁን መልእክትም ሰጠን። እግዚአብሔር በክርስቶስ ሃሎውን ሞቷልና፤ ጋጢላ ታቸውን ይቅር ብሎ፣ በደላቸውንም ሳያሰብ የዕርቅ ቃሉንም በእኛ ላይ አደረገ፤ የይቅርታውን መልእክትም ሰጠን። እኛ በክርስቶስ እምሳል እንለምናለን፤ እግዚአብሔርም በእኛ አማላጅ ነት ደስታን ይሰጣችኋል እግዚአብሔርን በክርስቶስ ደስታሰናት ዘንድ እንለምናችኋለን። ጋጢላት የለለበት እርሱ እኛን የእግዚአብሔር ቤተሰብ ለመሆን ያጸደቀን ዘንድ፤ ስለ እኛ እራሱን እንደ ኃጥእ አድርጓልና።" በማለት ከፈጣሪያቸው የራቁትን በጣዕዕ ስብከታቸው ወደጌታችን በማቅረብና በአማላጅነታቸው ለምናምን ወገኖች ሁሉ ማገልገላቸውን ገልጿል።

ጌታችንም በማይታወቅ ቃሉ "እናንተ ደግሞ በ፲፪ የእስራኤል ነገድ ስትፈርዱ በ፲፪ ዙፋን ትቀመጣችሁ" "እስከ ሃለም ፍጻሜ ድረስ ከእናንተ ጋር ነኝ" ብሎ ስለተናገረላቸው የተሰጣቸው ቃል ኪዳን(መታሰቢያቸው) እያበራ ግዳጅ እየፈጸመ ለደካሞች ኃይልና ለድውያን ፈውስን ስላም ለተጠመሰላም በመስጠት አማላጅነታቸው እስከ ሃለም ፍጻሜ ድረስ በነሱና የነሱን ሥልጣን በየዘመናቱ በተረከቡ ካህናት ይቀጥላል። በተሰጣቸው ሥልጣን በምድር ያሰሩት በሰማይ የታሰረ፣ በምድር የፈቱት በሰማይም የተፈታ መሆኑን ልንጠራጠር አይገባም። ለቅድስት ቤተክርስቲያናችን የሃይማኖት መሠረቶች(ግምድ) እንደመሆናቸው መጠን፤ በሰማቸው አብያተ ክርስቲያናት ታንጾዋል፣ ዕላት ተቀርጶላቸዋል። አማላጅነታቸውም በክብር የታዩ፣ በተግባር የተገለጹ ከምዕመናን ልቦና የማይጠፋ ነው።

ዘመኑ ያፈራቸው ሐሰተኞች መምህራን፤ የቅዱሳን ሐዋርያትን ክብርና አማላጅነት ለማስተባበል ብዙ የክህደትና የኑፋቄ መጻሕፍት በነፃ ጭምር በማሰራጨት ላይ ይገኛሉ።

እኛም እንክርዳዱን ከስንዴ በመለየት የክርስቶስን የባህርይ እምላክነት በክብር የገለጹትንና ያስተማሩትን ወንጌል መንግሥት እንደ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ፈቃድ በመተርጎም ልናስተምር ይገባል። ለዚህም የሐዋርያት ጸሎትና ምልጃ አይለዩን። ዜና ሐዋርያትን ከረጅሙ ባጭሩ እዚህ ፈጽመናል። ከዚህ በኋላ ደግሞ እንደ ራሳችን ሳይሆን እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ስለ አርድዕተ ክርስቶስና ስለላባይት ነቢያት ታሪክ በየተራ ወደፊት በተከታታይ ለማቅረብ አስበናል። ለቀጠሮው ያብቃን ለሁላችንም ምስጢሩን ጥበቡን ይግለጽልን። ያሰብነውን ያስፈጽመን እምላክ ነቢያት ወሐዋርያት እምላክ ጸድቃን ወሰማዕታት እምላክ መላእክት ለነዚህ ሁሉ በገባላቸው ቃል ኪዳን በእመቤታችን በቅድስት ድንግል ማርያም አማላጅነት ይርዳን አሚን።